

Waarom we vrij zijn als we denken-10

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Gabriels project

*“Het doorslaggevende punt van mijn bijdrage aan dit debat is dat er helemaal geen allesomvattende werkelijkheid bestaat, waarin bij wijze van spreken al sinds het begin der tijden één enkele keten van causaliteiten is aan te wijzen. Die aanname zou een wereldbeeld inhouden waartegen ik me in *Waarom de wereld niet bestaat* nu juist heb verzet. Maar omdat de wereld, die ene werkelijkheid waarin alles samenhangt, niet bestaat, is de vrijheid op die basis toch al geen probleem. Het universum is geen allesomvattende werkelijkheid waarin zich langs één enkele, rechte tijdbalk alle gebeurtenissen ontrollen alsof de tijd een soort ketting is waar alles wat zich voordoet als een kraaltje aan wordt geregen. Het universum is geen speelfilm waaraan niets en niemand kan ontkomen.”*

Gabriel_Maieutiek_2018_10

Gabriels doel

“Wij moeten het materialisme overwinnen dat ons voorhoudt dat alleen datgene bestaat wat zich in het universum (als de materieel-energetische werkelijkheid van harde anonieme oorzaken) bevindt en daarom handenwringend op zoek is naar een idee van de geest dat deze weet te reduceren tot het bewustzijn en vervolgens tot een neuronenstorm. Wij zijn burgers van een groot aantal werelden, we bewegen ons in het rijk der doelstellingen dat een reeks voorwaarden voor de vrijheid ter beschikking stelt.” blz. 276

Gabriel_Maieutiek_2018_10

Punten uit zijn onderzoek

- Verschil metafysica, fysica en zinvelden,
- Evolutie en het ontstaan van vrije wil,
- Voldoende en noodzakelijke voorwaarden voor gedrag,
- Wanneer fysica meent de vrije wil te kunnen ontkennen stapt ze uit haar eigen paradigma en blijkt ze slechts een zinveld te vertegenwoordigen.

Gabriel_Maieutiek_2018_10

Kritiek

- Ook Gabriel ontkomt niet aan het uitgaan van een fysica die gedateerd is,
- Hij gebruikt de filosofie, begeerte naar kennis en wijsheid om de geest weer ruimte te geven, maar verliest daarmee het contact met de wetenschappelijke kennis van de fysica.
- Hij scheidt de vrije wil van de evolutie (o.a. blz. 109)

Gabriel_Maieutiek_2018_10

Gabriel en zijn tegenstanders

- Metafysica van God naar Big Bang,
- Dennett en Dawkins en *a philosophy of mind*,
- Metzinger, Swaab, Dijksterhuis en Lamme wel ideeën over het goede leven, maar geen vrije wil.
- Dawkins & Dennett introduceren memen,
- Dennett ontdekt de geest, maar houdt vast aan de gebruikersillusie van het bewustzijn.

Gabriel_Maieutiek_2018_10

De evolutie en de vrije wil

- Overleven is reactief ten opzichte van de omgeving,
- Gedwongen activiteit daarin maakt ruimte voor verbeeldingskracht dat gaandeweg ingezet kan worden voor andere zaken dan het strikte overleven; het actieve leven.
- Evolutie: sommige variaties blijven bestaan andere zijn afgevallen, wij kunnen nu deze andere vormen actief introduceren; voorbeeld het vouwen van eiwitten. Het onnatuurlijk gebruik van het onnatuurlijke.

Gabriel_Maleutiek_2018_10

Vrije wil en evolutie

- Nataliteit en pluraliteit en betekenisverlening.
- Evolutie gaat over dynamische homeostase, dus niet over waarheid.
- Opbouw en stofjes van het menselijke brein veranderen langzaam=evolutie.
- De menselijke samenleving verandert snel=geest.
- Geen **God** of **Geest** of **Evolutie** introduceren waar dat niet nodig is,

Gabriel_Maleutiek_2018_10

Wat winnen met zinvelden?

- Grensgebieden kunnen openminded worden onderzocht;
- Memen, culturele invloed, het narratief alles wat geest is en inwerkt op de stof, maar ook stof en hoe dat inwerkt op de geest.
- Doel opheffen van een ooit geïntroduceerde dualiteit, die voortdurend maakt dat we iets pas onderzoekswaardig achten als het tot één domein van de (meta)fysica is terug te brengen.

Gabriel_Maleutiek_2018_10

Gabriel en de vrije wil

Wint zinvelden,
Ontmaskert veel kritiek op de vrije wil als metafysica,
Opent ruimte voor vrije wil en geest in het huidige debat,
Biedt ruimte voor nataliteit en pluraliteit, maar moet nog duidelijk maken hoe we met die vele zinvelden kunnen spreken en handelen in een publiek domein.

Gabriel_Maleutiek_2018_10